

'hak-al'

3
JUNI
1995
21e JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 14561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 15393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.
Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.
Henkjan Kievit, Dorpsstraat 24,
4111 KS Zoelmond; tel.: 03453-3158.

Klubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:03473 - 77638)
Cor Maurice (tel.:03450 - 20857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 03450 - 15393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 12,50 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap f 25,- per jaar.

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 03455 - 73354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 16575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.

Vogelwerkgroep:

Stijn Brand
Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg;
tel.: 16038

Insektenwerkgroep:

Annette van Berkel, Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Bereklauw 3, 4102 KZ Culemborg;
tel.: 14382.

Werkgroep Wintervoeding Vogels:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 30135.

Inleveren waarnemingen:

Stijn Brand, Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg;
Arjan Brenkman, Weidsteeg 177, 4102 AC Culemborg of de speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jongere jeugdgroep:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 03473-77638.

Nestkasten-koördinatie:

Henk Vennix, Bereklauw 3,
4102 KZ Culemborg; tel.: 14382.

Kampen, lezingen, dia-avonden en kursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 28,20 op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

Sekr. Milieuwerkgroep Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.
Tel.: 03450 - 13386 of 03436 - 1687.

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder: Joop Bezuyen, Smetanastraat 23, 4102 BA Culemborg.

*****

KONTAKT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingskonsulent:**

Paul van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 21953.

Asielhouders:

Alle beschermde vogels:
Lexmond - tel.: 03474 - 1677
Aanneem- en doorgeefadres:
Utrecht - tel.: 030 - 919449

Egelopvangcentrum Maarssenbroek:

Spechtenkamp 159, 3607 KJ Maarssenbroek;
tel.: 03465 - 68440.

DIVERSE NATUURORGANISATIES:

Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:
085 - 452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: 03437 - 558 (Werkhoven)
Vrieling : 03436 - 1675 (Cothen)
Meldkamer : 03404 - 24824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

Dhr. Helmond, Boerenstraat 35,
Culemborg; tel.: 15744.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 085 - 515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Wim Hijnen, Ravelijnstraat 86, Culemborg;
tel.: 03450 - 17932.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 03455 - 73974.

Milieuwerkgroep Houten:

Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 04189 - 2411.
Janny Resoort, boswachter; privé 073 - 419478

Vereniging tot Bescherming van Vogels:

Driebergseweg 16 B, Zeist, tel.: 03404 - 37700;
winkel: 03404 - 37777; ledenservice: 03404 -
37744; vogel-infolijn: 03404 - 37773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 085 - 420944.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie:**

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam.
Tel.: 020-6228115.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie, afd. Tiel en omstreken:**

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 - 331328.

**Vereniging tot Behoud van Natuur- monu-
menten:**

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 - 559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 03404 - 2216.

**Wereld Natuur Fonds Nederland, regio
West-Betuwe:**

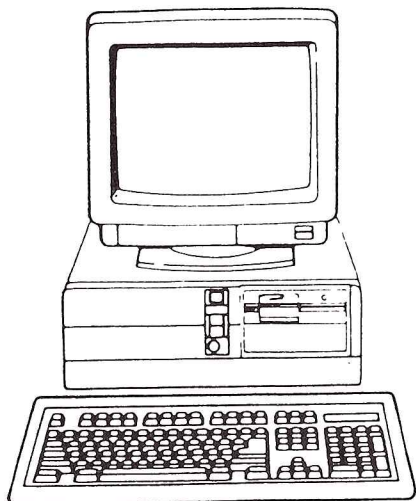
sekretariaatsadres:
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3, 4117 GR
Erichem; (Pandawinkel)tel.: 03447 - 1637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel: 020 - 236545 / 231843.

VOORWOORD VAN DE REDAKTIE

Als deze goed gevulde Hak-al in uw brievenbus glijdt, is de 24-uurs-natuurmarathon van vrijdag 9 juni en zaterdag 10 juni 1995 inmiddels voltooid. Een uitgebreid verslag van de inventarisaties kunt u in het nummer van oktober 1995 verwachten.

De Jubileumcommissie is - na de organisatie van de unieke Natuurmarathon - al weer druk bezig met het samenstellen van de Algemene Natuuroriëntatiecursus, genaamd "**Natuur in en rond de stad**". Deze cursus zal gehouden worden van september 1995 t/m mei 1996. Nadere informatie over deze interessante en veelzijdige cursus zal u in de vorm van een konvo in de loop van juni gegeven worden.

Als bijsluiter treft u een exemplaar aan van de Nieuwsbrief over het Steunpunt NME-weekend van 1 en 2 juli a.s. Tijdens dit weekend zal het werk van onze vereniging centraal staan en zullen vele werkgroepen zich presenteren. U bent van harte welkom tussen 14.00 en 17.00 uur op genoemde data op de Kinderboerderij!

Op maandag 26 juni a.s. zal het activiteitenprogramma 1995-1996 worden samengesteld. Graag attenderen wij de coördinatoren van alle werkgroepen erop hierbij aanwezig te zijn om zodoende tot een zo compleet mogelijk Jaarprogramma te komen! Aanvang: 20.00 uur in de Ketelvink.

In de maand juli zal een extra editie verschijnen van de Hak-al, dat geheel in het teken zal staan van de persoonlijke impressies en waarnemingen, opgedaan tijdens het recent gehouden Jubileumkamp naar La Brenne in Midden-Frankrijk.

Tot slot wensen wij u een bijzonder fijne en natuurrijke zomervakantie toe!

Index:

pag. 4	- Verslag knotwilgen snoeien 1994-1995
pag. 5	- Verslag vogelzangexcursie Mariënwaerdt op zaterdag 23 april 1995
	- Huiselijke taferelen
pag. 6	- Nieuwe waarnemingskaartjes
	- accentlijst
pag. 8	- Vogelwaarnemingen
pag. 11	- Het recht op hulp
pag. 12	- Jeugdtribune
pag. 14	- Bibliotheek/diatheek
	- Even voorstellen
pag. 15	- Verslag excursie Amsterdamse Waterleiding Duinen op zaterdag 13 mei 1995
pag. 18	- Insektennieuws
pag. 19	- Wat doen we met de plantjes? Mee naar "Culemborg natuurlijk"!
pag. 20	- Jaarprogramma Vogelwerkgroep
pag. 22	- Van de leesplank, gelezen door Ruud Post
pag. 24	- Excursie- en activiteitenprogramma

Verslag knotwilgen snoeien 1994-1995

Na uitvoerig overleg met de gemeente Culemborg, waarbij ook Leo van der Kooij betrokken is geweest, konden we tot de conclusie komen dat er binnen de gemeentegrenzen van Culemborg geen grote beletsels meer waren om te gaan snoeien.

Onder stringente voorwaarden kon het resthout weer in de openlucht verbrand worden.

Met name op de locaties in de uiterwaarden waar geen "versnipperaar" kan komen kon de knotploeg weer aan de gang.

Wim Smits en ondergetekende togen het najaar richting Bussum om het gereedschapsarsenaal opnieuw aan te vullen en/of te vervangen. Onder andere nieuwe zagen en tangen, een zaagbroek en wat kleiner materiaal. Overigens was dit de eerste forse vervanging van materiaal sinds enkele jaren en conform de ingediende begroting richting penningmeester.

Voor het komend seizoen staan er geen grote vervangingen op het programma behalve de nodige reparaties aan de motorzaag (nieuw zaagblad).

Het seizoen werd voortvarend ingezet met het inhalen van een stuk achterstallig onderhoud. Aan de Beusichemse Dijk is de werkgroep een drietal zaterdagen bezig geweest om de bomen ter hoogte van het Rondeel van hun inmiddels "lood-zware" last te ontdoen.

De omstandigheden waren wisselend van aard, van motregen tot sneeuw en fraai lichtvriezende winterweer.

Aan de locatie "De Duinen" te Beusichem waren twee werkdagen gepland bij de fam. Vernooij in de uiterwaarden.

Helaas bleek de eerste werkdag alhier (28 januari) het water in de Lek al dusdanig gewassen te zijn dat vrijdag 27 januari in overleg met de fam. Vernooij het beter leek om de knotdag geen doorgang te laten vinden. Dit bleek inderdaad een juiste beslissing want de betreffende zaterdag werden de dijkwegen gesloten verklaard. De beoogde locatie begon inderdaad onder te lopen en de boerderij kwam in de loop der dagen rondom in te water te staan.

Drie weken later was het water gelukkig weer tot normale hoogte gedaald en kon er ditmaal met een grote ploeg vrijwilligers gesnoeid worden.

Aanwezig waren naast eigen knotwerkgroepvrijwilligers mensen van de Ronde Tafel en de fractie van de PvdA gemeente Culemborg.

Dit laatste in het kader van een aantal te bezoeken activiteiten/werkbezoeken.

Rond 15.00 uur bij het afronden van de activiteiten kregen we nog bezoek van enkele controlerende ambtenaren van Rijkswaterstaat.

Ons werd te verstaan gegeven dat wij toch echt bezig waren met illegaal branden. Gelukkig konden wij aantonen volledig te goeder trouw te zijn middels bewijsmateriaal (vergunning c.q. briefwis-

seling gemeenten Culemborg en Buren).

Inmiddels zijn nadere contacten gelegd tussen Rijkswaterstaat en de gemeente Culemborg. Hopelijk is nu voor eens en altijd de problematiek van het verbranden opgelost hoewel .....

Conclusie aan het eind van het seizoen is dat we met een beperkte groep van vrijwilligers een aantal flinke knapen onder handen hebben gehad. Dank aan alle vrijwilligers en in het bijzonder de familie Bezuyen voor het verzorgen van koffie e.d.

Komend seizoen gaan we zeer zeker weer aan de slag op de locatie aan de Duinen te Beusichem en vermoedelijk in de Redichemse Waard.

Tegen die tijd zullen een aantal nieuwe data vastgelegd zijn en middels het jaarprogramma en/of Hak-al bekend zijn gemaakt.

Naast de vaste vrijwilligers hopen wij toch een aantal nieuwe gezichten te mogen ontmoeten, want hoe meer zielen hoe meer vreugd, maar ook des te meer bomen gesnoeid kunnen worden.

Tot ziens,

Harry van de Warenburg; tel.: 14358

Wim Smits; tel.: 16575

Knotwerkgroep N.V.W.C.

Verslag Vogelzangexcursie Mariënwaerd op zaterdag 22 april 1995

Leo van der Kooij stond al op ons te wachten bij de ingang van Mariënwaerd. We waren met zeven mensen. De fitis en de tjiptjaf lieten al vlug hun vrolijke zang horen, en het winterkoninkje ratelde op de achtergrond.

Toen we iets verder liepen hoorden, en even later zagen we de zwartkop (♀ + ♂) en de gekraagde roodstaart.

Er waren natuurlijk nog meer vogels, zoals: koolmees, pimpelmees, staartmees, matkopmees, vink, groenling, roodborstje, boomkruiper, merel, zanglijster, grote lijster, huismus, groene specht, grote bonte specht, houtduif, turkse tortel, kauw, zwarte kraai, spreeuw, fuut, wilde eend, scholekster, fazant, vlaamse gaai, sperwer, holenduif.

Tegen het felle licht in zagen we een grote roofvogel. We konden niet goed zien of het een buizerd of een wespendif was. Op het eind zagen we hoog in een boom een roofvogelhorst.

Het was een leuke dag en ik kan zeggen dat we weer veel geleerd hebben.

Joost Rink

Huiselijke taferelen

Uiterst behoedzaam naderde ik de horst. Enkele hoge wilgen gaven me nog de gelegenheid om voorzichtig verder te gaan. Nog een paar takken met bladeren die zachtjes in de wind bewogen, belemmerden het zicht op het pas ontdekte wonder. Een enorm nest, enigszins ruig, rommelig van uiterlijk maar stevig tussen wat zware takken geklemd, bewoond door twee buizerds en drie jongen. Vader en moeder buizerd, de één gemarmerd beige, de ander donker met hier en daar wat lichtere veren en duidelijk getekend aan de onderkant in de vlucht. Drie wat groezelig pluizige grijze koppies staken soms over de rand van het nest.

Zes kraaloogjes zoekend omhoog gericht. Zou één van de ouders al wat hebben gevangen om de hongerige magen te vullen, zodat ook zij zouden mogen uitgroeien tot zo'n schitterende verschijning? Zo'n koninklijk dier dat zich soms fel afstekend tegen een blauwe lucht en witte wolken op de luchtstromen laat meevoeren in oneindig lijkende cirkels, paniek zaaiend onder de zwakkere broeders.

De laatste bladeren waaiden opzij en het nest werd zichtbaar.

Ik bleef onopgemerkt en kon ze uitgebreid bewonderen. De drie jongen leken wel bijna uit het nest te springen, zo brachten ze hun koppen omhoog om maar niets te missen van wat moeder voor de had meegebracht. Ze zat boven op de rand van het nest en ging zo op in haar ouderlijke plichten dat ze de bedreigende mens een moment volkomen vergeten leek. Tussen haar klauwen lag een levenloze lap vlees. Gelukkig voor mij niet iets herkenbaars, zodat geen onnozele zwakke menselijke gevoelens boven konden komen. Het wonder bleef.

Een schitterend schouwspel der natuur. Zo nu en dan boog ze de kop met de felle snavel naar voren en rukte smalle reepjes vlees af van de "runderlap" en hield het de jongen om de beurt voor. Gretig haptten ze er naar en verorberden hun maal in een mum van tijd om direct weer klaar te zijn voor hun volgende hap. Met engelen geduld voltooide de moeder haar taak, zoals moeders betaamd.

Zeker tien minuten kon ik het schouwspel bewonderen alvorens de buit was verdeeld en de grote vogel het nest weer verliet om de jacht naar een volgende prooi weer voort te zetten.

Direct naar haar vertrek rommelden de jongen nog wat na in het nest waarna ze terug doken. Hun woning was voor het oog weer volkomen onbewoonbaar geworden. De huiselijke taferelen van een doorsnee buizerd-gezin waren voorgoed op mijn netvlies gebrand en worden sindsdien als één van de rijkdommen in mijn hoogstpersoonlijke schatkamertje bewaard.

AMRB

Nieuwe Waarnemingskaartjes

Om de vogelwaarnemingen rond Culemborg beter te kunnen verwerken, heeft de vogelwerkgroep besloten de waarnemers bij het invullen van de kaartjes ook een bloknummer te laten invullen. Men wordt echter wel verzocht om ook de plek in woorden aan te geven. Dit om de verwerking voor de Hak-al goed te laten verlopen.

De blokken van het werkgebied Culemborg zien er als volgt uit:

(zie kaartje hiernaast)

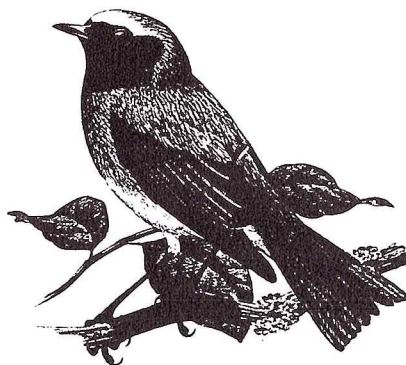
Op de assen zijn X- en Y-coördinaten uitgezet. Om duidelijk te maken hoe de blokken moeten worden ingevuld het volgende voorbeeld: Stel u ziet een vogel bij De Bol (rechts boven Culemborg). Dan zoekt u het blokje op waar De Bol instaat. Vervolgens neemt u de linkerpunt aan de onderkant van dit blokje.

Vervolgens schrijft u de X-coördinaat op (horizontale as): 145, en vervolgens de Y-coördinaat: 442. Als geheel geeft dit dus: 145-442.

Geheugensteuntje: het laagste cijfer altijd als eerste vermelden!

Mocht u nog vragen hebben bel dan gerust,

Stijn Brand.

Gekraagde Roodstaart

Accentlijst

Om de vogelwaarnemingen rond Culemborg wat systematischer binnen te krijgen, is er door de vogelwerkgroep besloten per Hak-al een accentlijst te publiceren. In deze lijst staan een aantal soorten waarvan wij graag zouden zien dat u bij het waarnemen ervan een kaartje inleverde.

Nadat de waarnemingen zijn binnengekomen zal er voor de waarnemers en andere geïnteresseerden een avond worden georganiseerd waarop al deze waarnemingen zullen worden verwerkt. Voor de exacte datum zal ondergetekende rond bellen. Wij hopen zo van de gevraagde soorten een redelijk beeld te krijgen wat betreft het voorkomen rond Culemborg.

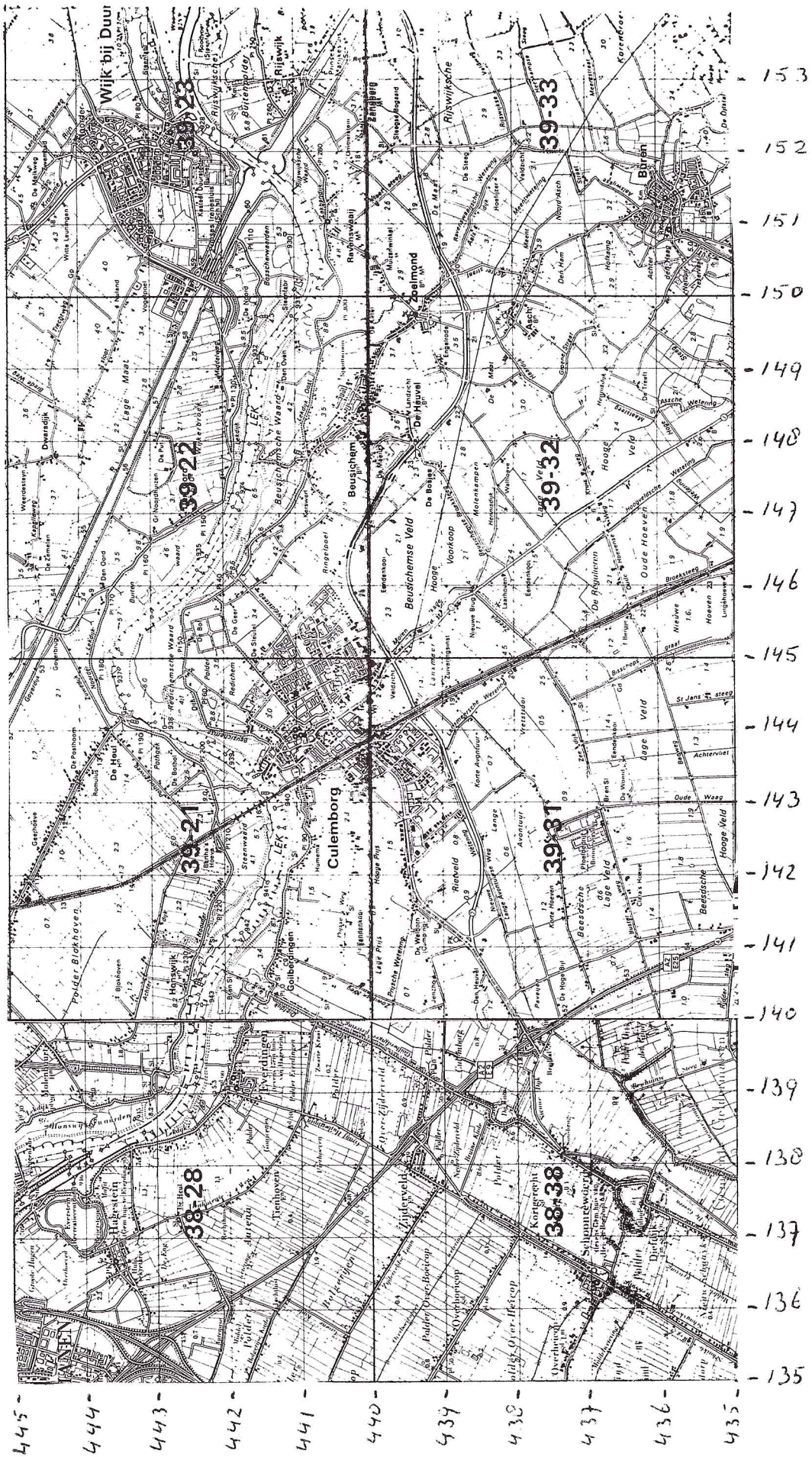
De accentlijst van deze keer bevat de soorten die ook centraal staan tijdens de N.V.W.C.natuurmarathon:

Soort:

- 1) Gekraagde Roodstaart
- 2) Wielewaal
- 3) Sprinkhaanrietzanger
- 4) Grasmus
- 5) Veldleeuwerik

Om de waarnemingen goed te kunnen verwerken wordt bij het invullen van de waarnemingskaartjes gevraagd naar een bloknummer. Hoe dit werkt, is te lezen in deze Hak-al onder het stukje 'Nieuwe Waarnemingskaartjes'.

Stijn Brand.

Vogelwaarnemingen

Zoals wel uit de ingeleverde waarnemingen blijkt, heeft bijna iedereen al de nieuwe broedvogel van Culemborg gezien: De Blauwe Reiger. Er zijn nu twee nesten, het broedsucces zullen we moeten afwachten.

Het loont de moeite om nu een keer in de uiterwaard de reigers te gaan bekijken, zeker nu een broedgeval van de IJsvogel is vastgesteld.

Waar het nu ook leuk is om eens te gaan kijken is bij het huis 'Vaders Wens'. Dit ligt voorbij de Welborn. Hier broeden de Ooievaars die regelmatig boven Culemborg worden gesignaleerd.

Behalve deze leuke broedvogels werden er ook interessante doortrekkers waargenomen. Zo was het adulte mannetje Grauwe Kiekendief de derde waarneming voor Culemborg.

Verder was ook de purperreiger, die blijkbaar enkele dagen aanwezig is geweest erg leuk.

Elders in de Hak-al treft u de accentlijst aan. Dit is de lijst waarvoor wij speciale aandacht vragen.

Stijn Brand.

Soort	Plaats	Datum	Aantal	Waarnemer
Dodaars	Oude Kerswerf	11-04-95	3	AMR
	Kerswerf	24-04-95	2	GM
Geoorde Fuut	Leersumse Veld	16-04-95	8	AR, AMR
Wilde Zwaan	Einde Weidsteeg	21-03-95	5	RP
Blauwe Reiger	Beusichemse Waard	25-03-95	4	halve club
Purperreiger	Kerswerf	20-05-95	1	LvdK, NvdK
Ooievaar	N320	mrt/apr	2	halve club
	Station	21-03-95	2	JA
	Zandput	22-04-95	1	JA
	Eikeboom	16-06-95	5	SJ
Grauwe Gans	Oude Kerswerf	15-04-95	2	AMR
Krakeend	Einde Weidsteeg	07-04-95	2	GM
Zomertaling	Oude Kerswerf	14-04-95	2	AMR
	Kerswerf	15-04-95	2	GM
Wintertaling	Oude Kerswerf	21-03-95	6	RP
Slobeend	Oude Kerswerf	21-03-95	10	RP
	Einde Weidsteeg	21-03-95	2	RP
Bergeend	Einde Weidsteeg	21-03-95	2	RP
Middelste Zaagbek	Afgraving	29-04-95	1	AB, SB
Sperwer	Lage Veld	22-04-95	1	JA
	Hennisdijk	25-03-95	1	HV,NP,RP,RB

Havik	Lage Veld	23-04-95	1	JA, AMR
Grauwe Kiekendief	Zump	25-04-95	1	PvV
Bruine Kiekendief	Fort 't Spoel	09-04-95	1	HV
Smelleken	Weidsteeg	24-03-95	1	AB
Boomvalk	Oude Hoevenseweg	23-04-95	1	AMR
Ruigpootbuizerd	Zwarte Kade	25-03-95	1	HV,NP,RP,RB
Witgatje	Einde Weidsteeg	20-04-95	1	AMR
	Lage Veld	22-04-95	1	JA
Kemphaan	Beusichemse Waard	14-04-95	6	GvR
Regenwulp	Binnenstad	24-04-95	12	CH
Watersnip	PPB	21-04-95	7	AMR
	Oude Kerswerf	21-03-95	16	RP
Grutto	Einde Weidsteeg	12-03-95	12	JR, IR
	Steenwaard	27-02-95	1	AR
Zwarte Ruiter	PPB	28-04-95	1	AB
Gierzwaluw	Plantage	24-04-95	1	GM
	Smalriemseweg	28-04-95	1	RP
	Zandstraat	01-05-95	6	JR
	Binnenstad	24-04-95	1	CH
Boerenzwaluw	Beusichemse Waard	25-03-95	1	HV,NP,RP,RB
	OVB	25-03-95	5	HV,NP,RP,RB
	Einde Weidsteeg	02-04-95	1	AMR
Groene Specht	Mariënwaard	25-03-95	1	WR, JR
Kleine Bonte Specht	Zeedijk	22-04-95	2	GM, RP, HV
Kleine Mantelmeeuw	Weth. Schoutenweg	22-04-95	10	LvdK
	Meerkade	18-04-95	2	LvdK
Steenuil	Weidst./Weithusen	20-03-95	1	JA
	Lekdijk	18-04-95	1	AMR
	De Bol	22-04-95	4	AMR
	Lekdijk	11-03-95	4	JR
	De Bol	15-05-95	2	JR
Bosuil	Plantage	24-04-95	1	GM
Koekoek	Zeedijk	23-04-95	2	AMR
Wielewaal	Regulieren	16-05-95	1	JR

Kramsvogel	Oude Kerswerf	21-03-95	3	RP
Fitis	Vliegerweg	02-04-95	1	LvdK, NvdK
Braamsluiper	Hageroos	24-04-95	1	LvdK
Zwartkop	Zeedijk	22-04-95	1	GM, RP, HV
	Eikeboom	24-04-95	1	fam. J
Gele Kwikstaart	Prijsseweg	05-05-95	4	CH, SvW
Witte Kwikstaart	Oude Kerswerf	21-03-95	12	RP
	Oude Hoevenseweg	12-03-95	1	JR, WR
Nachtegaal	Zeedijk/Spoorweg	21-05-95	1	AB, SB
	Parallelweg Oost	30-04-95	1	GM
Boomklever	Plantage	31-03-95	1	AMR
Paapje	Redichemse Waard	24-04-95	1	AMR
Gekraagde Roodstaart	Beesdse Lage Veld	22-04-95	1	JA
Sprinkhaanrietzanger	Zeedijk	26-04-95	1	AB, SB
	Parallelweg Oost	30-04-95	1	GM
Bonte Vliegenvanger	Plantage	15-05-95	1	AB, SB, AMR
	Linnaeuslaan	23-04-95	1	RP, TP
Keep	Leersumse Veld	16-04-95	4	AR, AMR
Zwarte Mees	Berkeboom	29-01-95	2	AR
Glanskop	Plantage	21-05-95	1	AB, SB
Grasmus	Trichtse Kade	30-04-95	1	GM
Tuinfluiters	Regulieren	30-04-95	1	GM

De initialen staan voor:

AMR = Anne Martine Reesink
 GM = Gerben Mensink
 AR = Arjan Reesink
 RP = Ruud Post
 JA = Jouke Altenburg
 AB = Arjan Brenkman
 SB = Stijn Brand
 HV = Henk Vennix
 NP = Nico Peek
 RB = Ronald Baartman
 PvV = Paul van Veen

CH = Chris Harmsen
 SvW = Saskia van Woesik
 GvR = Gerard van Ruiten
 IR = Ineke Rink
 WR = Wim Rink
 LvdK = Leo van der Kooij
 NvdK = Nel van der Kooij
 JR = Joost Rink
 SJ = Shirley Jansen
 fam. J = familie Jansen
 TP = Tiny Post

HET RECHT OP HULP

Voor velen breekt er nu een fijne periode aan. Nog even en de mooie vakantieplannen worden tot uitvoer gebracht. En wie weet wordt het weer net zo warm als vorig jaar. Zo warm dat je bijkans smelt als je uit de schaduw vandaan stapt. En dan is het wel heel verleidelijk om in die warmte "the Dreamen of a White Christmas". Of te denken aan een echte Hollandse winter. Een echte winter brengt de vogels onder de mensen. Hoe schaarser het voedselaanbod, hoe meer de vogels hun schuwheid verliezen. En waar mensen wonen valt altijd wel een graantje mee te pikken.

De verlokking om onverwachte gasten te binden door ze bij te voeden is dan groot. Sommigen vinden dat verfoeilijk, de natuur moet zijn eigen problemen maar oplossen. Natuurlijk, daar is veel voor te zeggen maar wij "dreamen" toch van een echte Hollandse winter. Zoals in '62-'63 waar de helft van het blauwe reiger bestand het niet gered heeft. In het algemeen betekend bij ernstige kou dat bij vogels de energievoorraden snel uitgeput raken. In een nacht kunnen ze tien procent van hun lichaamsgewicht verliezen. En dit tekort moet gauw worden aangevuld. Bij aanhoudende vorst van min-zoveel-graden vallen er dus klappen, harde klappen. Als vogels het in de winter moeilijk hebben, kunnen we daar niet de schouders over ophalen en denken "Zo is de natuur nu eenmaal; vriezen ze dood, dan vriezen ze dood". Wij hebben het land gemaakt tot wat het nu is *minder vogelvriendelijk dan vroeger*. Niet zo erg als wij maar helpen wanneer het nodig is. Bovendien steunen wij het werk van de vogelbescherming niet om het in een strenge winter weer teniet te doen. Daarom heeft de vereniging N.V.W.C. een werkgroep "Wintervoeding vogels" opgericht. Deze werkgroep werkt samen met *Vogelbescherming Nederland* om vogels een helpende hand toe te steken als de winter werkelijk grimmig dreigt toe te slaan. We hebben het dan niet over het strooien van zaad en brood in tuinen en parken. Dat is een ander verhaal. Het gaat om vogels in de buitengebieden. De werkgroep

Wintervoeding vogels zet zich in voor de vogels in nood. Er worden vele voederplaatsen ingericht om zoveel mogelijk vogels te helpen. Dan zijn er vele handen nodig. U heeft in de winter een paar weekjes de gelegenheid en u wilt helpen? Dat kunt u doen door u op te geven bij de coördinator of leden van de werkgroep Wintervoeding Vogels. En vaak hoeft het bijvoeren niet te gebeuren. In het algemeen wordt er alleen bij strenge tot zeer strenge winters hulp geboden. De laatste zeer strenge winter was in '62-'63 en in '78-'79 was de winter streng te noemen. Door alvast op te geven wordt het mogelijk om in een noodsituatie efficiënt in actie te komen. Ieder jaar zal door de werkgroep worden geïnformeerd of er nog op uw hulp kan worden gerekend. Dan wordt het voor u niet zo'n aanhoudende verplichting en de werkgroep houdt een actueel draaiboek. Op deze wijze worden er onaangename verrassingen voorkomen. ***Biedt de vogels hulp aan als het echt nodig is en geef u op als (tijdelijke) medewerker.*** En bedenk wel dat brood snijden ook actieve hulp is. Alle hulp is nodig. Geef u op om straks samen de vogels te helpen.

Werkgroep Wintervoeding Vogels:
Ruud Post,
Telefoon: 30135.

*Bron: F. Buissink, Het recht op nooddrantsoe-
nen; Vogels jan./febr. 1995-1, blz 8 - 13*

Hallo jeugdleden....

JEUGDRUBRIEK

De komende tijd staat vol van afscheid nemen. Voor de een een heerlijk gevoel voor de ander wat minder prettig. Denk maar eens aan school. Het fijne gevoel kun je hebben door "over te gaan" naar een volgende klas of zelfs naar een ander soort onderwijs, en het minder prettige gevoel dat je weggaat van die juf of meester bij wie je het zo naar de zin had.

Verder is er voor vele activiteiten een zomerstop, zodat iedereen wat vakantie kan houden en nieuwe ideeën op kan doen voor het volgende seizoen. Ook wij zijn al weer druk bezig met nieuwe plannen voor september.

De Vleermuis.

Vleermuizen zijn de enige zoogdieren die kunnen vliegen. Over de hele wereld komen er zo'n 2000 soorten voor, die op allerlei manieren aan de kost komen.

Ze leven van vruchten, bedrijven de visvangst, zuigen bloed of honing. De meeste echter eten insecten.

In Nederland komen zeventien soorten voor die allen van insecten leven. Hun lichaam is er ook helemaal op ingesteld. Ze wegen heel weinig, de kleinste die bij ons voorkomt de baardvleermuis weegt maar 4 gram.

Vliegen kan de vleermuis door een tussen voor en achterpoten zittende vlieghuid. Deze huid is dun en elastisch, maar zeer goed bestand tegen beschadiging.

De vleermuis heeft kleine ogen en mensen hebben zich lang afgevraagd hoe hij met zijn kleine ogen zelfs in volslagen duisternis zijn voedsel vangt.

Na lang onderzoek is men er achter gekomen dat de vleermuis gebruik maakt van sonar of echo-locatie.

De vleermuis zendt tijdens het vliegen voortdurend korte trillingen uit met een hoge frequentie, voor mensen niet te horen.

Als de vleermuis in de buurt van een voorwerp komt dan kaatst dit het geluid terug. De vleermuisoren vangen deze echo op waarna de hersenen de richting en de afstand van het voorwerp kunnen bepalen.

Lijkt het voorwerp op een lekkere hap dan wordt het met de punt van de vleugel in het opgehouden staartvlies getikt. Pas daarna wordt het opgegeten.

Een vleermuis heeft bijzonder veel voedsel nodig, hij verliest veel warmte via de vlieghuid en ook het vliegen kost veel extra energie. Hij eet zeker elke 24 uur zijn eigen gewicht aan voedsel.

Dus moeten we zuinig omspringen met vleermuizen die voor ons al die vaak lastige insecten wegvangen.

Vele vleermuizen sterven door insecten die behandeld zijn met insectendood.

Omdat er 's winters te weinig insecten vliegen houden ze een winterslaap. Ze trekken zich terug op een donkere vorst-vrije plaats. Dit kan een holle boom zijn, een zolder, of tussen spouwmuren.

Veel trekken richting Limburg en zoeken een plaatsje in de mergelgroeven, waar ze hangen aan de zoldering of aan de muren.

Normaal heeft de vleermuis een hartslag van zo'n 600 keer per minuut, tijdens de winterslaap zakt dat naar 60 tot 100 keer per minuut. Er is dan nog nauwelijks een ademhaling waar te nemen en het lichaam neemt de temperatuur aan van de omgeving. Als de temperatuur op hun slaapplaats onder het vriespunt daalt worden ze even wakker en zoeken een betere plek.

Als het tijd wordt om jongen te krijgen verzamelen vele vrouwtjes zich in een ruimte die ook wel kraamkamer wordt genoemd. Daar mogen geen mannetjes komen.

De eerste dagen na de geboorte klemt het jong zich aan de moeder vast als deze er op uit trekt om voedsel te zoeken, later blijft het thuis tot het na een week of zes zelf kan uitvliegen om te jagen op insecten.

Een heel leuk gezicht als je in de komende tijd avonds buiten zit en vleermuizen voorbij ziet schieten en insecten vangen.

Woon je in een buurt waar het allemaal nog wel erg nieuw is, dus nog geen holle bomen, rommelzolders en bouwvallen, dan zou je een vleermuizenkast kunnen ophangen. Je kunt hem zelf maken of kant en klaar kopen.

Ik heb wel een tekening en ook een adres waar ik één kant en klare voor je kan kopen.

Bedankt.

Regelmatig word ik gebeld door jullie om materiaal voor spreekbeurten, vaak kan ik helpen met allerlei materiaal. De laatste keer dat er om hulp werd gevraagd was bij een spreekbeurt over paddentrek, met dia's en ander materiaal werd zo een 9 verdiend.

Pas geleden kwam er een mevrouw met een doos en later een meneer met een tas vol tijdschriften en boeken. Omdat ik een beetje overrompeld was door deze gulle gaven, vergat ik hun namen te vragen, voor een bedankbriefje. Dus nu maar bij deze.

Als je voor de vakantie nog een spreekbeurt moet houden, denk eens aan de ooievaar daar zijn hele leuke dingen over te vertellen en te laten zien. We hebben ook een paartje ooievaars in Culemborg die op dit moment misschien al jongen hebben. Vroeger werd ons kinderen verteld dat de ooievaars de baby's bracht, daar kun je vast een goede beurt mee maken.

Heb je nieuws, wil je nog wat weten of zomaar even babbelen, bel of schrijf naar

Gerrie Monfils, de Limiet 5,
4131 NR Vianen. Tel./fax: 0347377638.

OUDERE JEUGD

Kwaad, woedend.....

Wat is dat nu weer hoor ik jullie denken. Nou, wordt er een flitsende excursie met een zeer speciale gids plus een dialezing voor jullie georganiseerd en dan sta ik daar alleen.

21 mei wilde ik met jullie naar de Blauwe Kamer, schreef erover in de vorige Hak-al en vroeg jullie mee te gaan, maar niemand had tijd of zin. Alleen Joost belde maar die

hoort eigenlijk nog bij de Jongere Jeugdgroep en het was voor jullie bestemd.

Kun je nu begrijpen dat ik kwaad, woedend maar vooral teleurgesteld was.

Gerrie Monfils.

Bibliotheek/diatheek.

Afgelopen maand zijn we verblijd met een mooie aanvulling op het aantal natuurboeken wat de Natuur- en Vogelwacht bezit. Helaas verzuimde ik de namen te vragen van de gulle gevers. Jammer maar evengoed nogmaals bedankt.

De vakantieperiode breekt aan en ook bij de Natuur- en Vogelwacht zullen er enkele weken rust ingelast worden. Tellingen en onderzoeken gaan door maar in de Ketelvink zal rust heersen. Ook de bieb is dan niet open voor uitleen.

Wat wel mogelijk is, even bellen naar Gerrie Monfils, tel./fax: 03473 77638 en een afspraak maken wanneer de boeken gehaald kunnen worden.

We hebben het al vaker gevraagd, maar wie over heeft: boeken, tijdschriften, knutselmateriaal, hoeft er niet mee te zitten, bel even en ik kom het halen.

Verder zijn we in het bezit gekomen uit een erfenis van een aantal dia's. Het is de bedoeling en die wens is er al jaren te komen tot een diatheek. Daar zijn dia's voor nodig. Velen van ons maken dia's, waarvan een aantal in gebruik worden genomen en de anderen gaan gewoon de vuilnisbak in. Niet omdat ze niet goed zijn maar omdat er anders teveel dezelfde dia's bewaard moeten worden.

Die dia's, al dan niet 100%, zou ik graag willen hebben voor de diatheek. Beter een bewogen dia van een Dodo dan geen dia. Uw naam staat er niet op dus niemand komt te weten van wie de afbeelding is. U kunt niet nagefloten worden voor een niet-scherpe dia.

Heeft u dia's, graag met wat er op staat, waar en wanneer genomen, dia-opbergssystemen vooral die hangsystemen, raampjes, een handig PC-programma voor de inventarisatie van dia's, een lichtbak om al wat binnen stroomt te bekijken breng het als u komt mee of bel en ik kom het graag halen.

Ook namens Cor Maurice wens ik u een goede zomer toe.

Gerrie Monfils,
de Limiet 5,
4131 NR Vianen
tel./fax: 03473 77638.

EVEN VOORSTELLEN

Onlangs is er een werkgroep Wintervoeding Vogels in het leven geroepen. Deze nieuwe werkgroep stelt zich tot doel een gecoördineerde wintervoeding op te zetten. Terwijl het geven van informatie over wintervoeding een punt van aandacht is.

De werkgroep bestaat uit een viertal enthousiaste leden van de N.V.W.C.: Gerrie Monfils, Ruud Post, Harry van de Warenburg en Frans Waroux. (Zie voor de adressen en telefoonnummers, pagina 1 van de Hak-al). Het zal duidelijk zijn dat de werkgroep onvoldoende bemand is om het hele gebied te bestrijken wanneer het bijvoeden noodzakelijk wordt. Als het u wel wat lijkt om de vogels te helpen bij aanhoudende langdurige winters, reageer dan op onze oproep elders in deze Hak-al.

Juist dan maken vele handen licht werk. En bedenk wel, hoe meer mensen er willen helpen, hoe meer vogels er kunnen worden geholpen. De vogels hebben recht op onze hulp.

Namens de werkgroep Wintervoeding Vogels,

Ruud Post
Coördinator

Verslag excursie Amsterdamse Waterleiding Duinen op zaterdag 13 mei 1995

De wekker liep om 6 uur af. Dat viel vies tegen na een week hard werken, maar de goede zin ontbrak niet, zodat we keurig om 7 uur bij de Ketelvink arriveerden. Met een groep van elf natuurliefhebbers vertrokken we richting kust waar we een goed uur later aankwamen.

De auto werd geparkeerd bij het pannekoekenhuis "De Oase", dat later inderdaad z'n naam zou waar maken. Na enig gehannes met de automaat voor de kaartjes à f 2,- p.p. betraden we het ± 3300 hectare grote duingebied.

We werden uitgebreid verwelkomd door enkele nachtegalen en natuurlijk onze zomervriend de tijftjaf. Over het door konijntjes kortgeschoren grasveld waar we de tere blauw-paarse duinviooltjes en de "reigersbek" (toch onthouden Kars!) konden bewonderen, wandelden we verder en werden door twee prachtige boomvalken verrast. De hele groep bleef staan en volgde met de kijkers aan de ogen een exemplaar dat niet zo ver van ons afvloog.

Het onzalige dier had trouwens bedacht dat nieuwsgierige ploegje lieden eens mooi beet te nemen en vloog recht op ons af om over onze hoofden heen te scheren, elf stijve nekken achterlatend. Gelukkig, niemand viel om.

We vervolgden onze weg, bekeken de krabplaatsten van de reeën, beluisterden de ene vogel na de andere, bewonderden plantjes en bloemetjes en Gerard schreef zich een lam handje om de lijst op te stellen die hieronder zal volgen.

Kars was wat stilletjes, want de zon liet zich niet erg zien en dus liet zijn geliefde vliedervolkje zich volkomen onbetuigd.

Joost Rink doorbrak deze pijnlijke situatie door een "vliegbeest" op een boomstam te ontdekken dat zelfs voor Kars onbekend bleek te zijn en dus in ieder geval voorlopig tot het rijk der UFO's werd veroordeeld. Leo nam een uiterst bizarre houding aan om het diertje, dat kennelijk op een ongelukkige hoogte zat, te fotograferen. En nu maar hopen dat het een beetje gelukt is.

Gerard haalde zijn hart op aan vossedrollen die hij, duidelijk genietend, met z'n blote handen uit elkaar ploos. Met enig sadisme wees Arjan hem op een vochtige verse, wat trouwens voor Gerard geen belemmering vormde om het uitpluis proces te herhalen.

Inmiddels was het steeds harder gaan regenen. De paraplu's, een enkele uiterst curieus van vorm, en regenjasjes werden in gebruik genomen. Toch besloten we na enige tijd om de wandeling te onderbreken en een veiliger heenkomen te zoeken, waar we gelijk enige pannekoeken zouden kunnen verorberen.

Al bijna weer bij de uitgang aangekomen was er

in de ploeg sprake van enige roekeloosheid. Er werd wat herder gelachen en gepraat toen Gert Baartman ineens het magische woord "vos" uitsprak. Iedereen bleef doodstil staan, kijkers werden gericht.

Het dier bevond zich boven aan een heuveltje en kuierde achteloos voort. Toen hij ons ontdekte was dat niet eens een reden om flitsgewijs uit het oog te verdwijnen. Nee, in tegendeel, enigszins arrogant wandelde hij verder, tilde z'n poot eens even op voor z'n regelmatige behoeften om vervolgens ons gestaar toch wat irritant te vinden, waarna hij achter een heuveltje verdween, ons in gelukzaligheid achterlatend. Het was dus een mannetje.

"Zag je z'n witte staartpunt en z'n snorharen" zuchtte Gerard verrukt. We knikten smakeloos "ja".

We hoopten hem nog eens te zien verschijnen op dezelfde plek, maar dat was de vos zelf niet van plan.

Vrolijk togen we verder, iets te vrolijk want net toen we weer niet opletten herhaalde zich het ritueel. Gert zei: "vos" en daar stond hij weer, ons nieuwsgierig observerend. Na te zijn verdwenen slopen Gerard, Arjan en Roland de richting in waarin hij was verdwenen. De rest van de ploeg had honger gekregen en verwachtte niet nog eens hem te zullen zien. Heel dom, want het drietal volhouders zag hem nog tweemaal.

We hadden stiekem gehoopt met z'n allen een vos te zullen zien en we zijn rijkelijk beloond geweest deze dag. Voor velen was het de eerste keer dat ze zo het roodharige dier hadden mogen aanschouwen.

Tegen de tijd dat we bij "de Oase" waren was het opgehouden met regenen en na het verorberen van enkele pannekoeken en overige versterkingen begaven we ons weer op weg voor een ander rondje door de duinen.

Inmiddels was de zon wat meer gaan schijnen zodat Kars nog meer opfleurde, en jawel hoor, de eerste St. Jacobsvlinder werd gesignaleerd, later gevolgd door de vuurvlinder.

De jongste drie deelnemers ontdekten op wat

droge mosvlaktes ladingen babysprinkhaantjes en Kars had gelukkig z'n fototoestel bij zich, hetgeen ertoe leidde dat het nu gevormde viertal zich enige tijd kruipend op de knieën door het duinlandschap voortbewoog, zoekend naar de verschillende soorten springbeestjes, van nog geen halve centimeter. Slechts eenmaal werden ze daarbij ernstig gestoord door een horde voorbijstampende jog-vogels, waarbij beide ploegen zich waarschijnlijk wederzijds afvroegen, waar we hier nu eigenlijk mee bezig waren?!

Een bizar schouwspel. Andere leden van onze club begonnen zich al ernstig zorgen te maken over deze misschien besmettelijke uitwas van belangstelling der jeugdleden, maar Gerard wist ze weer met een degelijke sperwer bij de juiste les te houden.

Kars zelf, zoekend naar kleine beestjes en fladderars tijdens een rustpauze van de hele groep, kwam voldaan melden dat hij oog in oog had gestaan met een reebok, dus hijzelf is misschien ook nog niet geheel verloren.

Doodmoe, maar uiterst tevreden na een verrukkelijke en leerzame dag keerden we om ongeveer half vijf huiswaarts.

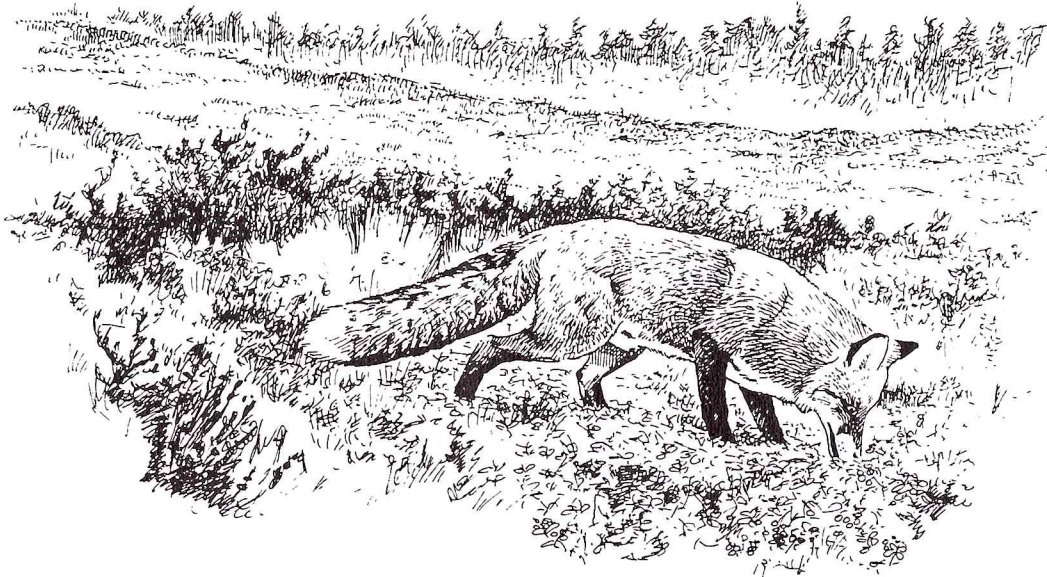
Kars, Gerard en ook Leo, die ons voortdurend deelgenoot maakte van zijn kennis en niet aarzelde om alles 100 keer voor onwetenden te herhalen, alle drie hartelijk dank voor jullie prettige begeleiding. Wanneer gaan we weer??

Anne Martine

Waarnemingenlijst:

Vogels	Aantal	Opmerkingen	Vogels	Aantal	Opmerkingen
boomvalk	2	♂ + ♀ baltsend in vl. geh. gebied thv. Badhoevedorp	koekoek	ca. 3	gehoord
aalscholver	ca. 10		wielewaal	ca. 3	gehoord
visdief	ca. 3		merel	div.	
tijftjaf	T		spreeuw	div.	
fitis	T		sperwer	1	in vlucht
nachtegaal	T		nijlgans	3	2 t.p., 1 in vl.
roodborst	ca. 5		blauwe reiger	div.	in vlucht
grote bonte specht	2		meerkoet	div.	op plassen
groene specht	1		fuut	div.	op plassen
winterkoninkje	div.		krakeend	ca. 8	op plassen
vink	div.		kuifeend	ca. 30	op plassen
zwartkop	div.		bergeend	1	op plassen
tuinfluiter	div.		dodaars	1	op plassen
grasmus	div.		knobbelzwaan	ca. 8	op plassen
koolmees	div.		boomkruiper	1	gehoord
pimpelmees	div.		tortelduif	div.	
braamsluiper	1		riegtors	1	geh. riet plas
(vlaamse) gaai	div.		spr.rietzanger	1	geh. riet plas
ekster	div.		kleine karekiet	1	geh. riet plas
gekraagde roodstaart	ca. 3		gr. ma. meeuw	1	in vlucht
boompieper	1	zilvermeeuw	div.	in vlucht	
tapuit	1	fazant	ca. 4		
boomleeuwerik	4	witte kwikstaart	2		
boerenzwaluw	T	scholekster	ca. 5		
huiswaluw	T	buizerd	ca. 3		
gierzwaluw	T	holen-/houtduif	div.	in vlucht	

Planten (o.a.)			
duinsalomonszegel dagkoekoeksbloem duinviooltje gewone hoornbloem look-zonder-look hondsdraf pinksterbloem	gewone vogelmelk (2) knolboterbloem (div.) zachte ooievaarsbek gewoon bosviooltje zeepkruid gewone rolklaver	voederwikke lelietje-van-dalen hondstong ruw parelzaad kruipend zenegroen valse salie (beginfase)	ruw vergeet-mij-nietje reigersbek veldsla zand óf cypreswolfs- melk (?)

Zoogdieren	Aantal	Opmerkingen
konijn	12	gehele gebied
eekhoorn	1	in naaldboom met nest
bunzing	?	diverse uitwerpselen
vos	1	rekel op duintop en langs kanaal op ca. 20 meter rond
mol	?	10.00 uur en diverse uitwerpselen gehele gebied
bosspitsmuis	?	hopen en ritten gehele gebied
ree	?	gehoord
	?	diverse wissels en uitwerpselen, véél krabplaatsen en veegboompjes
	1 bok	door Kars 's middags gezien

Insekten			
jacobsvlinder (ca. 5) langpootmug, spec.(div.) kleine aardhommel schorpioenvlieg zweefvlieg, spec	moshommel tuinhommel rups grote beervlinder veldsprinkhaan (jonge exx.) sabelsprinkhaan (jonge exx.)	knopsprietsprinkhaan bruine sprinkhaan blauwvleugelsprinkhaan klein geaderd witje kleine vuurvliinder (ca.3)	hooibeestje mi-vlinder langsriet- mot

Amfibieën
bruine kikker (ca. 5)

Insektennieuws

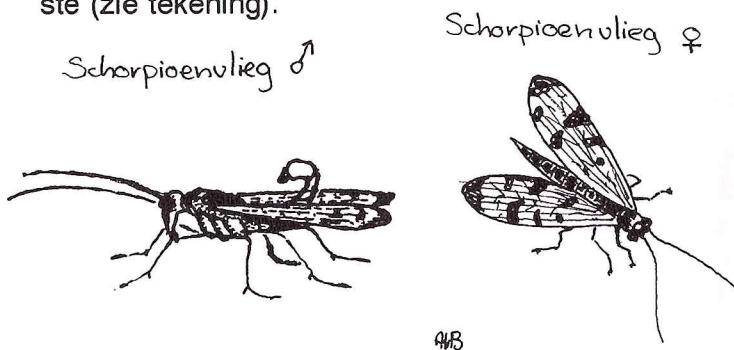
In dit stuk even een terugblik op de Hommelavond, wat informatie over een paar leuke beestjes die nu overal te zien zijn, nog meer vlinderinventarisatie en de eerste libellen. De insecten van La Brenne komen in het speciale "La Brenne"-nummer van de Hak-al.

Hommelavond

12 April heeft Pieter van Breugel een groep van zo'n 15 tot 20 mensen bezig gehouden met hommels. Op boeiende wijze heeft hij over het leven van deze dieren verteld. Hij behandelde de hier voorkomende soorten zodanig dat iedereen ze aan het eind van de avond uit elkaar hield! Daarnaast heeft hij wat leuke dingen over andere wilde bijen verteld. 'Wilde bijen' als onderscheid van de hier niet inheemse, honingbij. Volgend jaar vragen we hem nog een keer om een dia-avond over wilde bijen te verzorgen.

Leuke beestjes

Op wat ruigere plaatsen met een wat natuurlijker begroeiing (bv. Zump, Ronde Haven en Regulieren) vliegt op het moment de Schorpioenvlieg. Het dier is te herkennen aan het op een schorpioensteertstaart lijkende achterlijf. Bij de mannetjes tenminste (zie tekening).

Vrouwtjes hebben alleen een punt. Dit achterlijf van de man is het paringsorgaan. Deze vrij schuwe dieren hebben een grote snavelachtige snuit.

Daarmee zuigen ze alle dode of niet mobiele insecten die ze tegen komen leeg. Dat gaat soms zo ver dat ze zelfs een spin zijn prooi afdradig maken. Ook zuigen ze aan rijpe vruchten.

Onderling zijn ze erg intolerant. Als de één een prooi heeft zal hij/zij dat met veel vleugelgezwaai (=dreigen) verdedigen.

Zo nodig wordt aangevallen. Dat vereist voor paarlustige mannetjes een truc: geef haar een kadoetje (een druppel speeksel) dan kan je heel even je gang gaan!

De wijfjes leggen eieren in de bodem. De larfjes

zijn net zulke dode beestjeseters als hun ouders. De volwassen larf overwintert en verpopt zich in het voorjaar. In mei verschijnen dan de eerste volwassen dieren

Als je rustig in de buurt van deze beestjes gaat zitten kan je veel van bovenbeschreven gedragingen zien. Veel plezier met de Schorpioenvlieg!

Vlinders voor de vlinderatlas.

Het weer zit weer eens niet mee. Tenminste sinds we terug zijn uit La Brenne. Iedereen staat natuurlijk te popelen om alle niet bezochte km-hokken (zie tijdelijke atlas) te bezoeken en alle vlinders op te schrijven. En uiteraard door te geven voor de Vlinderatlas! Maar dan moeten ze natuurlijk wel kunnen vliegen.

De oranjetipjes zitten te bibberen in hun popjes (ik schrijf dit half mei) of in hun vlindervel (in dat geval hebben ze tippevel). En als het niet snel beter wordt gaan ze dood. En dan hebben wij ze niet gezien en hebben zij geen nageslacht verzorgd! Snif! Droef he?

Maar gelukkig zijn de witjes er nog! Die brave mooie witte betrouwbare witjes! Die vliegen al als ze maar denken dat ze de zon zien!

Alle vlindergegevens zijn welkom. Ook die van de witjes langs een oninteressante landweg. Stap even af en kijk welke het is. Vaak hoor ik de vraag of gewone witjes ook opgeschreven moeten worden. De gewone witjes zijn erg belangrijk omdat die eigenlijk overal voorkomen. Dat betekent dat als ergens geen witjes gezien zijn, geconcludeerd wordt dat op die plek niet gekeken is. Dus altijd ook witjes doorgeven!

Als u een witje ziet en u kan niet vaststellen welke soort het is hoeft u niets op te schrijven. Witjes altijd alleen doorgeven als het duidelijk een Klein koolwitje, een Klein gaderd witje of een Groot koolwitje is.

We hopen dat het voorjaar nog even mooi wordt en ook de zomer genoeg zondagen heeft om van vlinders te kunnen genieten.

De eerste libellen

De eerste waterjuffers zijn alweer gezien! In kleine aantallen beginnen eerst nog bleek gekleurd, later

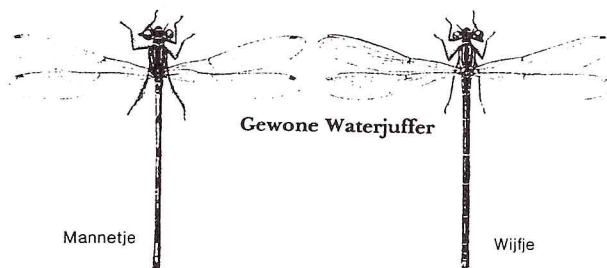
met mooie blauwe tekening, lantaarntjes, variabele waterjuffers en azuurjuffers te verschijnen. In de buurt van water zijn zonbeschenen, en tegen wind beschutte plekjes met hoog gras, geliefde jachtgebieden. Lantaarntjes zijn erg goed in vliegende luisjes!

Ook de eerste grote roodoogjuffers en oeverlibellen vliegen hier en daar. Razendsnel doen zij pogingen andere insecten en insectjes te verschalken.

Ook erg snel verdwijnen ze in bomen of naar elders als je ze beter wil bekijken. Libellen kijken is als je ze niet wilt vangen een geduldzaak. Maar o zo bevredigend als het lukt ze te benaderen. Ze zijn erg mooi!

Heel veel plezier met deze schitterende jagers!

Annette van Berkel

WAT DOEN WE MET DE PLANTJES? MEE NAAR 'CULEMBORG NATUURLIJK'!

Iedereen heeft een maand of wat geleden een zakje vogelwachtzaad gekregen met het verzoek deze te zaaien, de plantjes te vertroetelen en vervolgens op het weekend van 1 en 2 juli te ruilen tegen allerlei andere leuke planten.

Veel mensen hebben de zaadjes inderdaad in een bakje laten kiemen. Inmiddels is het tijd om de plantjes te verspenen. Voorzichtig de plantjes uit het bakje halen en ze overzetten in een groter potje, of in de 'volle' grond zetten. Dan hebben ze de mogelijkheid om wat uit te groeien en lekker stevig te worden.

Tegen begin juli kunt u de plantjes vervolgens weer de grond uit halen en meebrengen naar het NME-weekend op de kinderboerderij. Dan wordt hier het project 'Culemborg Natuurlijk!' gehouden. Er is op de kinderboerderij van alles te doen met het thema natuur in de stad. De Natuur- en Vogelwacht Culemborg staat centraal in dit project. Alle werkgroepen zullen zich presenteren, maar het meest wordt uitgekeken naar de presentatie van de gegevens van de Natuurmarathon.

Tegen de tijd dat deze Hak-al verschijnt is de marathon al geweest. Vierentwintig uur achtereen hebben de N.V.W.C.-ers zich uitgeput om zoveel mogelijk te weten te komen over wat er leeft in en rond Culemborg. Alle uithoeken zijn bezocht en overal is gekeken naar de plantjes, de vogels en alle andere dieren. Tijdens het NME-weekend op de kinderboerderij kunt u allemaal bekijken wat er zoal is gezien in dit etmaal.

Niet alleen de N.V.W.C. presenteert zich, maar er zullen ook andere stands aanwezig zijn, bijvoorbeeld van Staatsbosbeheer en van de Vleermuizenwerkgroep Gelderland. Er is een tentoonstelling over natuur in de stad en informatie over het groen in Culemborg. Kortom teveel om op te noemen, kom zelf maar kijken.

Als u komt, neem dan uw opgekweekte plantjes mee om te ruilen. Ook als u nog andere leuke, wat 'natuurlijker' planten hebt kunt u die meenemen, want ook deze kunnen worden geruild. We rekenen in ieder geval op tafels vol met Karwij, Luzerne, Incarnaatklaver, Bijenvoer, Venkel, Rolklaver, Esparcette, Pastinaak en Cichorei (gelukkig is het een slecht giraffenjaar!).

NME-WEEKEND 'CULEMBORG NATUURLIJK'
 PLAATS: KINDERBOERDERIJ DE HEUVEL,
 WEITHUSEN TE CULEMBORG
 TIJD: 1 EN 2 JULI
 VAN 14.00 UUR TOT 17.00 UUR

Kars Veling

Jaarprogramma Vogelwerkgroep

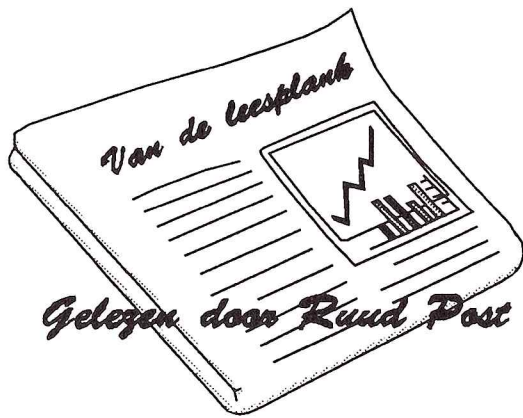
Inventarisatie	Coördinator	Mee-inventariseren	Uitgevoerd in de maanden
Winterstootvogels	Paul van Veen	Ruud Post Annette van Berkel Kars Veling Arjan Reesink Anne Martine Reesink Stijn Brand Gerben Mensink	27-01-96
Uilen	Stijn Brand	Chris Harmsen Ruud Post Arjan Reesink Anne Martine Reesink Arjan Brenkman	Ransuil: 09-06-95 reserve: 23-06-95 Bos- en Steenuil belt coördinator voor op
Rallen	Arjan Brenkman	Chris Harmsen Ruud Post Paul van Veen Arjan Reesink Stijn Brand Gerben Mensink	24 t/m 30-04-95 en 02 t/m 05-06-95 coördinator belt voor exacte dag
Huiszwaluw	Stijn Brand	Kars Veling Arjan Brenkman Gerben Mensink	07-07-95 en 21-07-95 Bij slecht weer belt coördinator voor nieuwe datum
Oeverzwaluw	Stijn Brand	Chris Harmsen Paul van Veen Arjan Reesink Arjan Brenkman	10-06-95 en 24-06-95
Gierzwaluw	Chris Harmsen en Arjan Brenkman	Ruud Post Kars Veling Arjan Reesink Stijn Brand Gerben Mensink	05 t/m 10-06-95 en 12 t/m 17-06-95 coördinator belt voor exacte data
Zomerstootvogels		Ruud Post Anne Martine Reesink	AFGELAST
PTT	Annette van Berkel	Ruud Post Jouke Altenburg Theo Boudewijn Kars Veling Gerben Mensink	Winter 1995, info volgt

Inventarisatie	Coördinator	Mee-inventariseren	Uitgevoerd in de maanden
5-jaarlijkse broedvogels	Kars Veling en Jouke Altenburg	Annette van Berkel Paul van Veen Theo Boudewijn Arjan Brenkman Stijn Brand	Voorjaar 1996 Wordt in winter 1995 voorbe- reid
Trektellingen najaar	Paul van Veen	Ruud Post Jouke Altenburg Anne Martine Reesink Gerben Mensink	Iedere zaterdag vanaf eerste weekend augustus t/m laatste weekend november
Zump	Annette van Berkel	Paul van Veen Theo Boudewijn Jouke Altenburg	Data zie verslag vergadering 15 maart 1995

Naam	Adres	Telefoon: (03450)
Stijn Brand	Bachlaan 13	16038
Arjan Brenkman	Weidsteeg 177	19375
Chris Harmsen	Bikolaan 16	12417
Paul van Veen	Ghandi 197	21953
Gerben Mensink	Chopinplein 177	30662
Jouke Altenburg	Kamperfoelie 33	19847
Ruud Post	Linnaeuslaan 61	30135
Kars Veling en Annette van Berkel	Akkerwinde 9	31689
Theo Boudewijn	Akelei 42	13502
Fam. Reesink	Berkeboom 12	16108

Geïnteresseerden kunnen bellen met de inventarisatiecoördinatoren.

Stijn Brand

De broze band tussen weide en vogel

Een halve eeuw geleden waren ze er gewoon. De weidevogels. Onkruid onder de vogels. In dit artikel het relaas van de weidevogels. Het begin van de jaren zeventig was de zwaarste periode. Grote verliezen van grutto, tureluur, watersnip en kempfaan worden opgemerkt. De vrije val van de veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart is door minder mensen opgevangen. Door aankoop van weidegronden in de jaren tachtig stabiliseert het aantal weidevogels. Echter voor de kempfaan en watersnip heeft het niet mogen baten. Hun aantal blijft teruglopen. Door gebrek aan geld verflauwt de aandacht voor de weidevogel na 1990. Toch hebben de maatregelen het voor twee soorten goed gedaan. De scholekster en de wulp. Voorheen kustbewoners maar in de afgelopen vijftig jaren hebben ze zich als weidevogel geprofileerd.

Het fenomeen weidevogel heeft zich kunnen ontwikkelen na het ontstaan van de graslandcultuur. De toenemende bemesting maakt, binnen bepaalde randvoorwaarde hogere dichtheid van vogels mogelijk, aan de andere kant worden de kansen op succesvol broeden door vroeg maaien en vee-dichtheid kleiner. Op het moment dat in Nederland de weidevogelgebieden zich ontwikkelen, gingen elders de steppen in Europa op de schop. Zo ontstond de afhankelijkheid van de weidevogels aan onze weilanden.

Weidevogelbeheer is zeer kostbaar geworden door de groeiende kloof tussen economisch graslandbeheer en weidevogelbeheer in het kader van de Relatienota. De hoogte van de (Relatie)nota is afhankelijk van de mate waarin de boer nalaat optimaal te boeren.

Een ander punt is de voortdurende verandering van inzichten onder natuurbeschermers. Eerst was er segregatie, traditionele scheiding tussen cultuurland en natuur. Daarna de integratiegedachte en nu is natuur ontwikkeling de nieuw religie. Natuur mag haar eigen gang gaan, goedkoop en prachtig. De schrijver denkt ook dat het geen kwestie is van kiezen maar van delen. Je doet dus aan integratie en segregatie hier en beheersovereenkomst versus reseruaat daar met alle denkbare tussenvormen. Met als inzet de grutto terug op de paal als symbool van het (oer)hollandse polderland.

Het jaar 1994 is (ook) uitgeroepen tot weidevogeljaar. Vandaar, in deze van de leesplank veel aandacht over het prachtige werk van weidevogelbescherming. Het is zinvol werk. Vele nesten komen daadwerkelijk uit. Stichting Coördinatie Landschapsbeheer Gelderland roept vrijwilligers op. Als voorbereiding op een informatie-avond stuurt de stichting een aantal brochures op. In deze column een bespreking van die brochures. In de bibliotheek van de N.V.W.C. zijn ze terug te vinden. De tijdschriften te vinden zijn op de leesplank in "de Ketelvink".

Verder in deze Vogels; In het artikel **Europa zonder vogelgrenzen** een niet bijster opwekkende bespreking van het rapport "Birds in Europe: their conservation status. Alle 278 Europese vogelsoorten staan er in. Met hun verleden, de positie en de mogelijke toekomst. En die ziet er niet al te best uit. Ondanks gunstige nationale situaties. Als voorbeeld de lepelaar. In Nederland doet deze het bij ons helemaal niet zo slecht. Maar tweederde van alle Europese lepelaars zitten in de problemen. In Zuidoost-, Oost-Europa zijn de voedselgebieden drastisch geslonken. Alleen grensoverschrijdende aanpak behoed de Europese vogel voor verdwijning.

Opgewekter is het artikel **Kerkuil in de kast**. Ofschoon niet iedereen in aanvang er in geloofde, bleek het toch te werken. De kerkuil is van de ondergang gered. Door veel liefde werk, een koesterpremie, een 5.000 nestkasten. Want kerkuilen accepteren graag door mensen gestimmerde hokken. In dit artikel het positieve relaas van de opbouw het van kerkuilen bestand na de strenge winter van '62-'63.

Uit: Vogels, nummer 2, maart/april 1995

Vogels tussen het vee

In dit artikel van Idde Lammers aandacht voor een agrariër uit Leveroy, Midden-Limburg, die kort en krachtig stelt "weidevogels horen net zo bij de boerderij als koeien". Op het moment als de boer de eerste kieviten eind februari ziet overtrekken, injecteert hij voor de eerste keer zijn land. Nog voordat de andere weidevogels moeten arriveren. Later als hij landbouwzout en andere kunstmest gaat strooien begint het opletten. Vanaf zijn tractor zoekt hij het land af naar nesten. Gevonden nesten markeert hij zo onopvallend mogelijk om eierrapers niet te attenderen. Niet alleen rapers en bemesting vormen een gevaar voor de weidevogels. De koeien die net in de wei staan zijn zo kippig dat ze een nest zo kunnen vertrappen. Het nest wordt daarom met drie paaltjes en prikkeldraad afgeschermd. Speciale nestbeschermers vindt hij niet goed genoeg.

Met de lokale Vogelwerkgroep onderhoudt de boer nauwe contacten. Hij helpt mee bij het maken van een weidevogelbestand en houdt toespraken bij voorlichtingsavonden.

De laatste tijd zet de boer zich ook in voor de bloemrijke bermen. Door te maaien verschrallen de bermen wat later een bloeiende berm doet ontstaan. Het is belangrijk dat iedereen op zijn manier aan de natuur denkt. Als we allemaal iets doen dan gaat de natuur er in zijn totaliteit op vooruit. Vrijwillige weidevogelbescherming is prachtig werk. Je bent in het voorjaar buiten op het land. Ziet de nesten en jongen van dichtbij en het levert aardige contacten op met de boeren. En het is zinvol werk. 80 procent van de beschermende nesten komen daadwerkelijk uit.

Met het artikel **Levende beken hebben ijsvogels** een betoog voor het herstel van wild stromende en zo romantische beken in Nederland. Het herstel levert fantastische minibiotopen op. Met als kroon op het werk, de terugkeer van de ijsvogel. In dit artikel een adembenemend voorproefje.

Met het artikel **de blauwpimpel** een kort verslag over een gesignaleerde kruising uit Drenthe tussen een pimpel,- en een koolmees. *Een koolpimpel*. Er wordt afgevraagd of we aan de wieg staan van een nieuw soort. Veronderstelt wordt van niet. In het geval van een geïsoleerde situatie zou dat kunnen, op een eiland of zo. Maar nu is de kans dat deze eigenschap verwart erg groot.

Uit: Vogels, nummer 3, mei/juni 1995.

Handvat voor weidevogelbescherming

Dit is een boekje bedoeld voor vrijwilligers en boeren, die zich willen inzetten voor het beschermen van weidevogels. Weidevogels beschermen, hoe pak je dat nu aan. Prettig leesbaar en in een kort bestek volgen er aanwijzingen hoe je georganiseerde weidevogelbescherming (WVB) kan opzetten. Zaak is een nauwe samenwerking te hebben met de boer en vrijwilliger(s). Vele boeren blijken veel voor WVB te voelen maar zijn bang beperkingen opgelegd te krijgen. Met voorlichting blijkt deze vrees ongegrond. Praktisch is het hoofdstuk over het gedrag van de weidevogels. Zo blijkt dat de grutto in het begin van de broedtijd alert reageert op nadering van mensen. Soms als men nog een paar honderd meter van het nest verwijderd is. Op het laatst blijft de vogel uit stress op het nest zitten, terwijl je ernaast staat. Veel aanwijzingen worden vermeld wanneer er gestart moet worden bij lokaliseren van de nesten. Eenmaal gevonden wordt zo'n nest gemarkeerd. Bemesting en maaien zijn moeilijke punten. Toch goed bespreekbaar. Bedenk wel een boer runt zijn agrarisch bedrijf met economische motieven. En de wet werkt wat betreft bemesting ook niet mee. Bij het uitrijden van mest met een emissie-arm (injecteren) gaan er veel nesten verloren. Het kan oplopen tot bijna 100 procent. voorheen 15 procent zonder actieve bescherming. Daarom is het gunstig om mest uit te rijden vóór het broedseizoen. Dus vóór begin april. Dit kan alleen als het land droog ge-

noeg is om de zware machines niet weg te laten zakken. Anders gezegd, hoog water zoals afgelopen jaar speelt dus behoorlijk parten. Een lastig dilemma. Door van binnen naar buiten te maaien, stelt de boer de jonge vogels in de gelegenheid om op tijd toevlucht te zoeken naar veilige gebieden. In dit boekje zijn praktische bijlagen verwerkt. Hierin zijn opgenomen voorbeelden van vergunning aanvragen, formulieren voor een goede registratie e.d. In een schema wordt het bebroedingsstadium van eieren met behulp van water weergegeven. Zo kan er worden bepaald hoe lang het ei is bebroed en dus in hoeveel dagen het waarschijnlijk uit zal komen.

A. van Paasen en O Vloedgraven: Handvat voor weidevogelsbescherming. 48 bladzijden. 27 fullcolor foto's, 8 fullcolor illustraties, 5 zw/wit tabellen (1995). Landschapbeheer Nederland, ISBN 90-71245-144.

Tijd voor weidevogels

In deze brochure is bovengenoemde uitgave samengevat. Met foto's geïllustreerd. Vogels en hun nesten met eieren worden overzichtelijk gepresenteerd. Ook hier is de tekst prettig leesbaar gehouden. Het kost niet veel inspanning om dit boekje binnen een half uur uit te lezen. In dit half uurtje krijgt de lezer een indruk hoe WVB kan worden toegepast.

I. Corten, A van Paasen en K. Klaver: Tijd voor weidevogels. 16 bladzijden, 39 fullcolor foto's, 2 fullcolor illustraties. (1995) Landschapbeheer Nederland en de provinciale stichting voor natuur,- en landschapsbeheer.

Varkens en natuurbeheer

In deze uitgave van de Levende Natuur, een informatie blad over de ontwikkelingen in onderzoek, beheer en beleid op gebied van natuurbehoud en natuurbeheer, aandacht voor het inzetten van varkens voor natuurbeheersing. De VNLB (Stichting Vrijwillige Natuur en Landschapsbeheer Noord-Holland) hebben door middel van inventarisatie (Spaargaren, 1989) geconcludeerd dat modderige oevers verdwijnen. Deze oevers zijn belangrijk voor de steltlopers. Eerder is vastgesteld dat everzwijnen invloed hebben op ontwikkeling van het landschap. In navolging hiervan wordt het idee opgevat om varkens te gebruiken voor natuurbeheer. Het gaat hier om gerichte toepassing. Het brakwatergebied "De Putten" bij Petten is het aangewezen gebied voor deze voorstudie. In aanvang zijn de hangbuikzwijnen ingezet. Snel bleek dat zij geen echte wroeters zijn. Als vervanging wordt er gekozen voor de Yorkshire varkens. I.v.m. met het vogelbroedseizoen is het experiment gestopt. Er werd in korte tijd 100 vierkante meter omgewroet. De eerste indruk van het omgewroete gebied beantwoorde niet aan het beeld wat men voor ogen had. Kweldergrassen waren nagenoeg verdwenen. Pioniergewassen keerden in loop van het voorjaar

terug en breidde zich uit. In het voorjaar werden er grote hoeveelheden wadvlooiën en geringe aantallen vliegen,- en keverlarven, springstaarten en bosmijten aangetroffen. Er volgen nog twee experimenten. Een experiment aan de Kamperkade, ten noorden van Petten. Het resultaat is een gevarieerd oeverbeeld. Door de geringe aantal broedvogels is er geen uitspraak gedaan over de invloed op een broedsucces door de varkens. Het derde experiment werd uitgevoerd in het reservaat "de Verzakking" aan het Amstelmeer. Dit reservaat bestaat hoofdzakelijk uit rietmoeras. De varkens aten graag aan de rietwortels. Hierdoor ontstaat een gebied van vele kuilen en bulten. Het is opgefallen dat naast tureluur, oeverlopers, witgatjes, bosruiters en kemphanen grote aantallen watersnippen, witte,- en gele kwikstaarten het omgewroete gebied hebben bezocht. Het gewoon lepelblad kwam als één der eerste planten tot bloei.

Verder in deze Levende Natuur aandacht voor de vossen in het artikel **Vossen in de duinen**. Zijn er nu werkelijk te veel vossen en zijn ze werkelijk zo schadelijk. Vele argumenten worden aangevoerd om in te mogen grijpen in het vossenbestand. In dit artikel wordt er een vossenfamilie gevolgd.

Uit: De levende natuur, januari 1995-1

In het kort

De kruisbek: In het jaarverslag wordt er met een thema teruggekeken op het jaar 1994. Het gekozen thema is Vogels onderweg. De vele artikelen geven een mooi geheel over dit onderwerp. Zeker de moeite waard om te lezen.

De Dompfoorn: In het artikel **inventarisaties en waarnemingen 1994**, een melding van een forse toename van 15 nesten purperreigers. Er zijn vorig jaar 34 nesten geteld. In 1993 waren er dat nog 19. In de Zouweboezem werd in 1994 een redelijk aantal waterrallen vastgesteld en twee territoria van het porceleinhoen. In hetzelfde artikel wordt er melding gemaakt dat de blauwborst eveneens in op mars is.

De Zeeuwse Prikkebeen: Ongetwijfeld zijn er vele artikelen verschenen over de juiste planten voor een prachtige vlindertuin. In deze "Prikkebeen" aandacht voor relatief weinig bekende planten die vlinders aantrekken. Vermeld wordt *Lysimachia clethroides* die met witte bloemen vooral Oranje,- en Bonte zandoogjes aantrekt. Vooral witjes worden aangetrokken door *Erysimum linifolium* 'Bowles Mauve', een 40 cm hoge plant met paarsbloeiende kruisbloemen. Nachtvlinder komen af op de heerlijk geurende Damastbloem, *Hesperis matronalis* en *Veldzuring*, een kruidenplant, die in slasaus het azijn kan vervangen en buiten de slasaus de Kleine vuurvlinder aantrekt.

EXCURSIE- EN AKTIVITEITENPROGRAMMA

** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" **

datum	tijd	aard van de activiteit
zaterdag 17 juni 1995	09.00-17.00 uur	Gehele dag plantenexcursie naar "De Brand" in Brabant o.l.v. Plantenwerkgroep
maandag 19 juni 1995	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
zaterdag 24 juni 1995	06.00 uur	Zoogdiereninventarisatie door Zoogdierenwerkgroep
maandag 26 juni 1995	a)19.00-20.00 uur b)20.00 uur	Inventarisatie wegbermen industrieterrein o.l.v. plantenwerkgroep Vaststellen Jaarprogramma 1995-1996 door <u>alle</u> werkgroepen!
zaterdag 1 juli 1995		Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
maandag 3 juli 1995	19.00 uur	Inventarisatie wegbermen industrieterrein (2e helft) o.l.v. plantenwerkgroep
vrijdag 7 juli 1995	19.00-20.30 uur	Feestelijke slotavond jongere en oudere jeugdgroepen
maandag 10 juli 1995	19.00 uur	Plantenexcursie naar Redichemse Waard o.l.v. Plantenwerkgroep

